

מתיקות ועריבות התורה

סיפורים משלים ואגדות
לשולחן שבת

פרשת פנחס

מנהיג?!

החדושי הרי"ם כתב מה כוונת הפסוק "אשר יצא לפניו ואשר יבא לפניהם" [כ"ז, י"ז] אשר יוציאם - זה להוציא מהרע. "ואשר יבא שיביאם אל הטוב.

החיד"א כתב אשר יוציאם מהגיהנום ואשר יביאם לעוה"ב. מסופר על הרה"ג ר' חיים עוזר גרודז'ינסקי זצ"ל שבתום אספה אחת של ראשי הישיבות, מנהל הג'וינט פנה אליו ואמר לו "עד עכשיו ישבנו ודאגנו לצרכי הכלל, עתה חשקה נפשי להיטיב עמכם טובה אישית. יאמר לי מר מה חסר בביתו ואני אשתדל לטפל בדבר". השיב לו רבי חיים עוזר ואמר "אכן זקוק אני לטובה אישית". שמח מנהל הג'וינט ושאל במה יוכל לעזור?

ענה לו רבי חיים עוזר "לאשתי יש עוזרת בית, וכאן בוילנא קשה לה להשיג נעלים שיתאימו לה, לפי שמדות רגליה גדולות ובעירנו אין נעלים בגודל הדרוש לה. כיון ששמעתי שכבודו עומד לנסוע מכאן לקובנה, ושם יש בית חרושת לנעלים, יואיל נא לסור לשם כדי לקנות זוג נעלים לעוזרת ולשולחן בדואר".

אדם אחר היה חושב על צרכיו האישיים במה יוכל לשפר את תנאי מחייתו, וכמובן שיש תירוץ באמתחתו להשקיע את מצפונו שזה בשביל דאגת הכלל..

אך מנהיגות אמיתית היא לדעת לדאוג לכל אחד ואחד, גדול כקטן ואפילו יהיה זה על חשבוננו האישי.

רבי שלמה אליעזר אלפנדרי זצ"ל הסביר, נאמר בפסוק "איש על העדה" ולא תחת העדה, שלא די שיפסוק בהלכה אלא צריך ג"כ להתערב בהנהגת העדה אשר יצא לפניו ולא אחריהם שיהיה את העדה ולא יהיה מונהג מושפע ונגרר אחריהם.

הרב שמואל וואזנר זצ"ל

ניתן להאזין לשיחותיו של הרב גדעון ראובן בשידור חי מידי שבוע ב"קול הלשון" על ידי זיהוי קולי במס' 03-6171111 ולהקיש * [אפשר לקבל צינתוק]. כמו כן ניתן

פנינים ממח"ס "זרע שמשון"

לדבניו הקדוש רבי שמשון חיים ב"ר נחמן מיכאל נחמני

"רבי חנניא בן תרדיון אומר שנים שיושבין ואין ביניהם דברי תורה, הרי זה מושב לצים. שנאמר [תהלים א', א'] "ובמושב לצים לא ישב". אבל שנים שיושבין ויש ביניהם דברי תורה, שכינה שרויה ביניהם. שנאמר [מלאכי ג', ט"ז] "אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחשבי שמו" אין לי אלא שנים, מניין שאפילו אחד שיושב ועוסק בתורה שהקב"ה קובע לו שכר, שנאמר [איכה ג', כ"ח] "ישב בדד וידום כי נטל עליו" [אבות ג', א']

ממשיך בעל "זרע שמשון" וכותב זו הכוונה בפסוק במשלי [י"ח, כ"א] "מות וחיים ביד הלשון" שהקדושה והקליפה שיש באדם תלויה בלשון, כאשר מדברים בדברי מוסר וחכמה הרי שחלקי הקדושה גוברים והחלקים של הטומאה נפרדים, ואם מדברים בשיחת חולין, החלקים של הטומאה מתחברים יחד וחלקי הקדושה נפרדים, יוצא שהכל תלוי בלשון. למרות שבדרך כלל הטומאה כפופה לקדושה כאשר מדברים בשיחת חולין הרי שטומאה עוררת טומאה ואותם שני חלקים מתחברים יחד, וחלקי הקדושה נפרדים לשני חלקים.

המשך אי"ה' בשבוע הבא...

יהי רצון שזכותם של ה"אור החיים" הקדוש ובעל ה"זרע שמשון" תעמוד לחיים ברוך בן שרה מעשה

לברכה והצלחה בכל העניינים, ולבריאות איתנה.

"ולא תהיה עדת ה' כצאן אשר אין להם רועה" [כ"ז, י"ז]

שואל מו"ה ר' יעקב זצ"ל [היה מו"צ בוילנא] כאשר משה רבנו מבקש מה' יתברך שימנה אחריו מנהיג, הוא מבקש ש"ולא תהיה עדת ה' כצאן אשר אין להם רועה". מדוע נאמר "אין להם רועה" ולא נאמר "ולא תהיה עדת ה' כצאן בלי רועה"?

ומסביר ישנם שני סוגי רועי צאן, האחד רועה צאן של עצמו והשני רועה צאן של אחרים, בחינם.

ההבדל ביניהם הוא שהרועה את הצאן של עצמו הוא דואג להם למרעה טוב, מים צלולים, איר צח והכל נעשה בשביל עצמו - אין הוא דואג לצאן בשביל הצאן, אלא בשביל עצמו שכן כל עסקו ומסחרו הוא מהצאן שלו.

אך הרועה את הצאן של האחרים כל כוונתו היא לחסד, הוא דואג נטו לנוחיותם ובריאותם של הצאן.

משה רבנו מבקש מה' יתברך שעם ישראל לא יישאר ללא פרנס ומנהיג - בטוח הוא שימצאו הרבה אנשים שיקפצו על משרה רמה זו, אך אותם מנהיגים תהיה כוונתם לצורך עצמם בשביל פרנסתם וכדו', לכן הוא מבקש שהמנהיג יהיה כזה שדואג רק "להם" - לעם ישראל ולא לעצמו וזה נקרא מנהיג אמיתי.

לכן מבקש משה רבנו "ולא תהיה עדת ה' כצאן אשר אין להם רועה". הרי לנו שמנהיג אמיתי הוא אדם כזה אשר דואג תמיד לזולתו ולא לטובתו האישית.

ובאמת כל אחד ואחד הוא נקרא מנהיג במידה מסוימת, אם זה על אנשי ביתו או על זולתו... על האדם לדעת לא להיות מנהיג כזה אשר דואג לטובתו ורווחתו האישית.

פניני "אור החיים" הקדוש

לדבניו הקדוש רבי חיים ב"ר משה בן עטר זיע"א

"לכן אמר הנני נתן לו את בריתי שלום" [כ"ה, י"ב]

שואל ה"אור החיים" הקדוש - מדוע נאמר בתחילת הפסוק את המילה "לכן" בו בזמן שכבר נאמר בהמשך "תחת אשר קינא" הרי לשניהם אותה משמעות שהסיבה לכך שה' נתן לפנחס את בריתו שלום, היא בגלל שקינא לה' יתברך, ולמה היה צריך לכפול את דבריו?

מסביר ה"אור החיים" הקדוש - המילה "לכן" מורה על לשון שבועה שה' יתברך נשבע לפנחס שייתן לו את בריתו שלום. וכמו שמוא במדרש רבה [ד', א'] אין "לכן" אלא לשון שבועה. וכמו שנאמר בשמואל [א', ג', י"ד] "לכן נשבעתי לבית עלי".

ממשיך ה"אור החיים" הקדוש לשאול ואם כן שהמילה לכן היא לשון שבועה, מדוע היה צריך לשבועה זו, היה מספיק לתת לפנחס את בריתו שלום?

מסביר ה"אור החיים" הקדוש - היה צריך לחזק את ה"בריתי שלום" במקרה שבניו לא יהיו ראויים, בכל זאת עדיין יקיים ה' את השבועה. **הרי לנו עד כמה חסדו של הקב"ה הוא חסד עולם, וכאשר הוא ניתן לאדם אין הוא ניתן לשינוי.**

הלכה למעשה

הרב מנשה מורנו שליט"א

דברים האסורים מחשש סכנה

א. אין לערבב בשר ודג יחד (שו"ע יו"ד קטז' סעיף ב'). כמו כן אין לצלות בתנור יחד דג ובשר, אפילו בשר עוף בכלל חשש סכנה, בדיעבד אם צלו יחד דג ובשר, מותר לאכלם (ברמ"א שם התיר בדיעבד צליה בתנור, ואע"פ שיש החולקים, כיון שלמ"א בסימן קע"ג הוב"ד במשנ"ב סק"ג, ואמנם בשב"י חולק בזה, חזינן במשנ"ב שהביאו בדרך 'אפשר', וביד יהודה סימן פז' כתב להתיר כל דבר סכנה שהובא בחז"ל, אם היום אין הרופאים סוברים אותו לסכנה, ואע"פ שאין דבריו מוסכמים, בהצטרף כל זה אין להחמיר). שמן שטיגנו בו בשר, אין לטגן בו דגים, בדיעבד שכבר טיגנו, אם אין טעם בשר בדגים, מותרים הם באכילה (אול"צ ח"ה סימן לז' תשובה ו', שאם אין טעם אפילו בבב"ח מותר מעיקר הדין, ובדבר האסור משום סכנה, אע"פ שבט"ז קטז' סק"ב מד"מ אוסר אפילו אין בו ס', להלכה קימ"ל כנקודת"ס המתיר, וכ"כ בפת"ש סק"ג. ואפשר לצרף ג"כ דברי המ"א והיד יהודה דלעיל). אין צריך ליחד סיר ומחבת לדגים, אלא אפשר לבשלם בין בכלי בשר בין בכלי חלב, אפילו הכלי בן יומו, אפילו אם מטגן בצל ופלפלים חריפים (שאפילו בבב"ח לשו"ע צה' סעיף ב' מותר, כ"ש כאן שיש לצרף כל המובא מעלה, ואפילו הטי"ז האוסר באין ס', התיר בכה"ג בסימן צה' סק"ג). אם עירבב טונה עם בשר טחון, יכול להרבות כך שאחד מהם יהיה בטל בשישים (כ"ה באול"צ ח"ה פרק לז' סעיף ז', והלעו"ע ח"ז עמ' קפ"א, לענ"ד כל זה שייך רק כאשר הבשר והטונה טחונים יחד, אבל טונה ובשר טחון שערבבו יחד, כל אחד ניכר במקומו ואין שייך בו ביטול). ב. דג עם חלב לאשכנזים מותר, לספרדים המנהגים חלוקים, היותר מקובל הוא לנהוג איסור, אבל הנוהג היתר יש לו על מה שישתמך ואינו צריך לשנות הנהגתו,

וכן אם אחד מילדי הבית הכין פיצה טונה, אין לזרוק לו, אלא אפשר בדיעבד להסתמך על המתירים (בב"י יו"ד סימן פז' כתב לאסור בזה, אמנם רבים ר"ל שטעות סופר הוא, וכן נקטו מרבית מפורסי אשכנז, בראשם הטי"ז סק"ג, ובש"ד סק"ה חלק על הב"י, ובחיד"א במחב"ר כתב שהוא ט"ס, אמנם רבים מפורסי ספרד חשו לזה, כנה"ג ס"ק יט', בא"ח ש"ש פינחס, כה"ח או"ח קע"ג סק"ג, אול"צ ח"ה סימן לז' סעיף ח'. ובודאי בדיעבד יש להסתמך על המתירים שרבו, וחזי לצרף ג"כ דברי המ"א והיד יהודה דלעיל, וכ"ש אם השתמשו בשמן לדגים, ואח"כ לחלב שאינו נאסר בכל ענין).

ג. אסור מהתורה לקצוץ עץ מאכל, ובגמ' מבואר שיש גם סכנה בזה, ואם צריך לעקור העץ (כגון שרוצה לבנות באותו מקום, או לעשות לו פינת ישיבה בחצר), יכול לעשות ע"י גוי (שכיון שצריך למקום, אין בזה איסור דאורייתא, ולחשש סכנה ש"ד ע"י גוי, כ"ה בהליכו"ע ח"ז עמ' קצט', ובאול"צ ח"ה סימן לז' סעיף טז'). אפשר גם לגלח חלק מהענפים אפילו ע"י ישראל, אם אינו מוריד את העץ (כעין זה בהליכו"ע, וברא"ש ב"ק פ"ח סימן טו' כתב שאפילו לעקרו מהשורש מותר אם צריך למקומו, ולענ"ד פשוט להתיר מסבא קציצת הענפים, וביותר מזה התיר בט"ז יו"ד קטז' סק"ו).

ד. אין להשאיר שום בצל וביצה קלופים במשך כל הלילה, אפילו אם מניח בתוך קופסא במקרר, ובקלוף חלק מהלילה מותר (מקור הדין בגמ' נידה יז. מימרא דרשב"י, ובאול"צ ח"ה סימן לז' סעיף כה' כתב שרק אם היו כל הלילה הוא בכלל האיסור, אבל אם בא כמה דקות אחרי השקיעה שרי, ובהליכו"ע ח"ז עמ' ריד' מתיר תמיד בדיעבד. מש"כ אפי' קופסא במקרר כ"כ באול"צ שם סעיף כו'). אם השום והבצל מעורבבים בסל או מבושלים, מותר לכתחילה, כמו כן אם משאיר חלק מהקליפה אין איסור (כ"ז באול"צ הנ"ל).

בסייעתא דשמיא

חזר לחנויות של "יפה נוף" הספר

"מתיקות ועריבות התורה" חלק ג'

המלאי מצומצם והזריז לשכר!

בע"ה בחודש הקרוב

ייצא לאור הספר "מתיקות ועריבות התורה" חלק ד'

ניתן יהיה להליץ ברשת חנויות יפה נוף

"מתיקות ועריבות התורה" גם השקפה ומוסר וגם דרך לחיים

